

ralni vladarji so šli na pomoč nesrečnim. Beseda in delo, kri in zlato zatirane Evrope je šlo na pomoč kristijanom..... Navarin, Adrijanopelj.... Grška zemlja je rešena, začetek je okončan.... preteklo je 50 let. Napredek se razliva čez bregove, kakor burni potok, kakor polna reka, narodi se do sita napivajo. Krvavi punt tukaj, krvava revolucija tam razdrobila je okove narodov. Iz okovov so skovali šine in mašine, skovali so železne ladije, skovali skorostreljne puške, skovali topove — velikane, vse v prid vzajemnega pokončavanja. Narodi so svobodni; pregnali so „tirane“, vlade povsod progresivne si prizadevajo naprej uganiti voljo narodov in naprej ugoditi njihovim željam. Neki modrijan je celó rekel, da vlade so potrebne narodom ne zato, da bi vladale narode, ampak zato, da bi narodi imeli na koga vračati svoje pomote, grehe in hudodejstva. Le-to posebno zdaj, ko se vsi vspehi pripisavajo silam narodov, a vsi nevspehi vladam, katere sami narodi tvoré in izbírajo tu na 3 leta, tam na 6 let, a v nekaterih deželah zato, da jih samovlastni narod goni, kakor Izraelovi sinovi kozla odpuščenja. Če ima samovoljnost djanja še kje meje, zato pa se sprehaja beseda po neomejenih prostorih. Niti vera, niti načela nravnosti, niti pristojnost, niti zdrava pamet (najmanj zdrava pamet) niso v stanu nikake meje postaviti razguljni besedi. Vse mogoče in posebno vse nemogoče se govori in tiska v progresivni Evropi. Če tedaj pred 50 leti „zatirani“ narodi niso vsega izrekli, zato je pa z onega časa vse izrečeno z napetimi obresti.

Le-to vedeti je posebno važno, hočeš oceniti današnji napredek. Naj vlade delajo tako ali tako, ali naj delajo prav na ugoto svojim stvarnikom — liberalcem, liberalci na-nje kričé. To vam je dokazal Dunajski „rajhsrat“ nekolikokrat.

Pomnite, kaj smo rokli! Se morete tedaj čuditi vsemu temu, kar se godí v liberalni, razsvetljeni, humani itd. Evropi? O! o! o! obrekovalec! Slišim, da obrekovalec! Vse Evropejske vlade in najbolj najstarša liberalna, progresivna, ustavna Angleška (vsaj je ona vstvarila Carigraško konferenco) si prizadevajo držati se zdravih tradicij: „Trebaja ohraniti Evropejski mir, pa tudi zboljšati stan Turških kristijanov.“ Resnično! Ko bi kdo, da se razreši nesrečno Turško-slovansko vprašanje, predložil liberalni, humani itd. Evropi podpisati protokol, po katerem bi se dala Turku polna svoboda enkrat na vselej poklati vse Slovane Balkanskega polotoka, iz začetka se vé da tako konfidencialno, potem svobščili bi ga oficijozno, nazadnje prepirali bi se ob njem oficijalno in ogledali bi ga iz vseh strani in preštudirali podrobno, kakor tirja diplomatična modrost in pristojnost, in našli bi, da tako ozdravil bi se radikalno bolni mož, vendar iz vseh koncev in krajev humanne Evrope zašeptali bi, kakor se spodobi, humani protest proti tacemu radikalnemu sredstvu in rekli bi, se vé da zamolklo, da bi se ne kalil mir: „O, ne, tacega protokola mi ne podpišemo, mi grešili bi proti humaniteti, in pri tem vsaj je Visoka Porta sama zadosti modra; ona sama vé, kaj in kako.“ — Da, kaj in kako?! Ona je pokazala v Batoku, v Panegirišči in mnogih drugih Bulgarskih mestih in vaséh! Trebaja je protokola, v katerem bi se Visoka Porta zavezala, da ne bo s tacimi potoki nedolžne kristijanske krvi zdravila svojih ran, in če bi se pregrešila, napovedali jej bomo vojsko. „Ne, ne!“ gromelo bi iz vseh koncev oficijalne humanne Evrope, „traktati vas vežejo, ne vmešavati se v Turška dela!“ A iz ust neoficijalne radikalne Evrope gromelo bi: „Kdo so ti Bulgari? nam je treba mirú! nam je treba ohraniti naše fonde in posebno naše Turške fonde!“ Današnji napredek pozná fonde, človeških pravic ne pozná. Med frazo in življenjem je

malo občéga. Trdijo, na primer, o človeških pravicah, katere je podelila človeštvu velika francoska revolucija; vendar častilcev te revolucije ne muči želja dati Turškemu kristijanu prvo človeško pravico — pravico, da bi ga ne ropal in ne ubival prvi Turek, s katerim se sreča; naprednjaki se mnogo ustijo o ženskem vprašanji, o ženskih pravicah, vendar ravno ti naprednjaki se le hohotajo, ko Turki skrunijo in ubivajo kristijanske žene in dekleta. (Kon. prih.)

Deželni zbori.

Deželni zbor Kranjski.

V 2. seji 12. aprila sta poslanca Jugovic in A. Lavrenčič odpust dobila za ves čas tega zborovanja; potem se je izročilo 25 peticij dotičnim odsekom, o katerih poročamo, kedar pridejo do rešitve.

Dr. Bleiweis s 16 družniki je gledé postave za obdelovanje Ljubljanskega močvirja do c. k. deželne vlade stavil sledečo interpelacijo: „Včeraj (11. aprila) preteklo je leto in dan, kar je deželni zbor vkrenil postavo za obdelovanje Ljubljanskega mahovja, o katerem je slavna deželna vlada sama že leta 1875. mu izročila načrt take postave. Vladna predloga bila je, kakor poročilo gospodarskega odseka 10. aprila 1876. povdarja, hvaležno od deželnega zastopa sprejeta, kajti želja po temeljiti uredbi obdelovanja velikanskega in v narodno-gospodarskem obziru ne samo za močvirce, temuč za vso deželo Kranjsko vevavažnega zemljišča, razodeva se že mnogo let od prizadetih posestnikov. Hude povodnje lanskega leta in grozna škoda, ki je preteklo leto večkrat zaporedoma zadela ondašnji svet, so iznova izpričale nujno potrebo, da se kmalu kaj zdatnega stori za rešitev mahovja iz velikih nadlog njegovih, in to temveč, ker o 1826. leta ustanovljeni lokalni komisiji za osušenje Ljubljanskega močvirja ni duha ne sluha več. Gledé na vse to osvojujemo se zdolej podpisani slavno deželno vlado vprašati: 1. Ali je jej znan zadržek, zakaj c. kr. ministerstvo poljedelstva 11. aprila 1876. sklenjene postave za obdelovanje mahovja ni še predložilo Njegovemu veličanstvu v Najvišo sankcijo? — in 2. ali ne bi sl. deželna vlada, če morebiti ni nikakoršnega principielnega pomislika o predloženi postavi, hotela c. kr. ministerstvo prositi, naj bi deželnemu zboru svoje mnenje blagovolilo izreči o prenarredbi kakih manjših reči, katere bi deželni zbor nemudoma še v tej sesiji mogel v prevdarek vzeti in postavo tako predruščiti, da bi potem zadobila zaželeno Najvišo sankcijo?“ Interpelacija ta še je izročila c. kr. deželnemu predsedniku.

Potem je poslanec Pakiž z 19 družniki interpeliral deželni odbor zavolj ceste med Sodražico in Blokami tako-le: „Vsled prošnje okrajnocestnega odbora Ribniškega sklenil je deželni zbor v seji 19. oktobra 1869. leta: a) Cesta med Sodražico in Blokami skozi Sedlo, Krčalo in Ravno, ki je napraviti na novo, je vvrstiti med okrajne ceste; b) iz vrste okrajnih cest je izbrisati črta skozi Žigmarice, Mlako in Podklanec; potem črta, ki se od poprejšnje odcepi čez Goro in Ložki Potok; c) za napravo nove ceste med Sodražico in Blokami se iz deželnega zaklada dovoli podpora v trikratnem letnem znesku po 1600 gold. z dostavkom, da je vsled mnogostranskih ugovorov zoper to cestno črto skušati jo zboljšati, ako mogoče morda po ogledu, ki je v ta namen učiniti. — Doslej je ta stvar zaostala, znano je le, da je deželni inženir dobil nalog, to cesto pregledati o kaki priliki, „bei Gelegenheit“. — Stvar navedena pa je, kakor so to pokazale dotične obravnave, za splošni promet tako važna in nujna, da izvršitev ni-

kakor ne more odvisna biti od kake prilike, temveč potreba je silna, in zarad tega podpisani stavijo vprašanje: 1. Kaj je deželni odbor dosedaj učinil za izvršitev navedenih deželno-zbornih sklepov? — 2. Če je stvar zaostala, ali je deželnemu odboru volja pritisniti na to, da se ti sklepi dovrše takoj, oziroma še v teku tega leta? — Deželni glavar je odgovoril na to interpelacijo, da je deželni inženir zarad preoblega družega nujnega dela še le preteklo jesen cesto pregledal, ter nalog dobil, letos zadevne predloge staviti. Menda da bode deželni odbor še v tej sesiji priliko imel, v tej zadevi sklepati dalje.

Potem se je brez razgovora sprejela deželno-odborna predloga z načrtom postave, po kateri naj bi se dohodki iz praznjenih učiteljskih služeb ne odkazali penzijskemu zakladu, predloga o nakupu Dedekovega posestva v Ljubljani za bolnišnično podružnico in predloga o nakupu rastlinjaka v deželni bolnišnici.

Ko je deželno-odborna predloga o tem, kako je siljence deželne posilne delalnice v delo rabiti zunaj zavoda, prišla v obravnavo, v kateri deželni odbor s c. kr. deželno vlado v dogovoru nasvetuje, da se siljenci rabiti smejo samo v Ljubljani in tri kilometre okrog Ljubljane ter edino po dnevi, pokazati je hotel znani vitez Vesteneck, da je bolj „kunšten“ in previden, kakor deželni odbor z vlado vred ter predlagal, naj bi se siljenci v delo rabiti smeli le v Ljubljani ter 1 uro okrog Ljubljane. Toda kako važne in dobre nasvete zamore Vesteneck staviti, kaže najbolj to, da se ni našel ne en poslanec, ki bi ga bil podpiral, toraj je bil Vesteneckov predlog pokopan „ohne Sang und Klang“.

Dalje je deželni zbor dovolil, da se za vpokojnino vdove Frančiške Tomič-eve všteti sme začasna službena dōba njenega moža kot paznika v posilni delalnici.

Konečno so obveljali proračuni za l. 1878. bolnišnega zaklada (potrebščina 59.258 gold. 71 kr., dohodki 11.750 gold. 71 kr., tedaj primanjkljeje 47.508 gold.), porodišnega zaklada (potrebščina 4005 gld. 42½ kr., dohodki 935 gold. 60 kr., primanjkljeje 3069 gold. 82½ kr.), — najdenišnega zaklada (potrebščina 27.396 gold. 44 kr., dohodki 818 gold. 20 kr., primanjkljeje 26.578 gold. 24 kr.), — iz norišnega zaklada (potrebščina 28.030 gold. 88 kr., dohodki 2590 gold. 51 kr., primanjkljeje 25.440 gold. 37 kr.); primanjkljeje pa je pokriti iz deželnega zaklada.

V 3. seji 14. aprila potrdil se je proračun zemljiško-odveznega zaklada za leto 1878. s potrebščino 620.492 gold., z zakladdo 542.827 gold. 35 kr., s primanjkljejem 77.664 gold. 65 kr., in sicer z dostavkom, da je zavoljo deželnega doneska za l. 1878. pobirati 20 odstotkov priklada od neposrednjega davka izvzemši s prikladdo za vojaščino, potem 20% priklada vžitnine od vina, vinskega in sadnega mošta in od mesa. — Potrdil se je tudi računski sklep zemljiško-odveznega zaklada za leto 1876., namreč dohodki 861.700 gold. 48 kr., — stroški 795.530 gld. 86 kr., — gotovina 66.169 gold. 62 kr., — zaostanek dohodkov 6 milij. 757.276 gld. 78½ kr., — zaostanek stroškov 8 milijonov in 316.506 gold. 71½ kr., — končni čisti dolg 1 milijon 559.229 93 krajc. — Dalje se je potrdil proračun vino- in sadjerejske šole Slapške za leto 1878. s potrebščino 6420 gld., z zakladdo 3755 gld., s primanjkljejem 2665 gold., ki je pokriti iz deželno kulturnega zaklada. Isto tako se je potrdil računski sklep te šole za leto 1876., namreč dohodki 3798 gold. 28½ kr., stroški 7538 gold. 14 kr., primanjkljeje 3739 gold. 85½ kr., ki se je pokrilo iz deželno-kulturnega zaklada; končno čisto imetje je 8646 gold. 87½ kr. — Potrdil se je

proračun deželno-kulturnega zaklada za leto 1878. s potrebščino 2707 gold. 33 kr., zaklada 864 gld. 55½ kr., primanjkljeje 1842 gold. 77½ kr., ki je pokriti iz glavnega imetka tega zaklada. — Odobril se je potem proračun zaklada prisilne delalnice za leto 1878. s potrebščino 47.523 gold., z zakladdo 35.904 gold., s primanjkljejem 11.619 gold., ki je pokriti iz deželnega zaklada. Pri tej priliki se je paznikovi siroti Antoniji Krašovic evi dovolila miloščina za 5 let po 60 gld., vdovi Ani Skedl-ovi miloščina za 3 leta po 40 gold. — Za cestne potrebščine se je dovolilo davkarskemu okraju Radolškemu 15, Radeškemu 20, Idrijskemu 20, Kočevskemu 20 odstotkov priklade na neposrednji davek. — Konečno se deželnemu odboru v rešitev izroči prošnja občincev iz Leskovca gledé razdelitve pašnika, in prošnja občine Dednidol, da se cesta, ki se v Pešeniku odcepi od Zagrebške velike ceste ter v Starem trgu zopet ž njo veže, vvrsti med okrajne ceste.

V 4. seji dne 16. aprila je sklenil deželni zbor po predlogu deželnega glavarja z navdušenimi klici čestitanje po telegrafičnem potu carjeviča Rudolfa k njegovemu godu, in nadvojvode Albrechta k slovesnosti njegovega petdesetletnega slavnega vojaškega službovanja. — C. kr. deželni predsednik je objavil vsled interpelacije dr. J. Bleiweisove od ministerstva načrtane vzroke, zakaj načrt postave o obdelovanji Ljubljanskega močvirja ni dobil Najvišega potrjenja. Dr. Bleiweis se zahvaljuje c. kr. deželnemu predsedstvu za pospeh te važne zadeve, in deželni zbor sklene, postavo še v tej sesiji premeniti primerno, v kateri namen se je gospodarski odsek pomnožil za 2 uda (Kotnik in dr. Poklukar). — Po precej obršinem razgovoru, katerega so se vdeležili dr. Schrey, Obreza, Zagorc, dr. Bleiweis, Dežman, je obveljal navet manjšine gospodarskega odseka, po katerem se je postava o mitnici (šrangi) na Reški cesti sklenila. Konečno se je rešil proračun normalno-šolskega zaklada za leto 1878. Pri tej priliki je predlagal dr. Bleiweis, ne odbiti prošnje slovenskega učiteljskega društva gledé funkcijskih doklad za učitelje enorazrednih ljudskih šol, ampak izročiti jo deželnemu odboru, da — ker pri tej priči peticijo ugodno rešiti, nasproti stoji dotična šolska postava — jo v dogovoru z deželnim šolskim svetom prevdari in prihodnjemu deželnemu zboru stavi predloge. Tudi se je pri tej priliki po priporočilu dr. Zarnika in pl. Vestenecka Litijški občini za stavbo šole dovolila vnovič podpora 500 gld.; predlog bar. Tauffererja o zidanji ljudske šole v Velikem Gabru pa je padel; baron Taufferer in pl. Vesteneck sta govorila za, dr. Poklukar in dr. J. Bleiweis pa proti zidanju. — Predlog dr. Poklukarja o prošnji do ministerstva za podaljšanje zborovanja še za prihodnji teden zarad presilnih in važnih nalóg, ki jih ima zbor rešiti, je bil sprejet; c. kr. deželni predsednik je prošnjo nemudoma poslal na Dunaj.

Deželni zbor Goriški.

Kratek črtež obravnav zborovih se nahaja v današnjem dopisu iz Gorice.

Deželni zbor Tirolski.

Ta zbor se je že v prvi seji nekako krhati začel. Ker za deželnega glavarja imenovani opat Wiltenski na hotel sprejeti glavarstva, je zborovanje začel njega namestnik pl. Fedrigotti, mož laške stranke. Ministerstvo namreč ni hotelo za deželnega glavarja imeti dr. Rappa, ki je bil deželni glavar zadnjega deželnega zbora, kateri je bil zarad „nepokorščine“ razpuščen, v katerem

zboru pa lansko leto še ni bil opat Wiltenski, tedaj po mnenju ministerstva ni spadal v vrsto „nepokornih“. Ko so tedaj letos poslanci imeli na deželno ustavo obljubo storiti, je poslanec Dipauli v imenu večine rekel, da tega ne storijo zato, ker zbor nima deželnega glavarja. Na to se oglasi ces. namestnik, rekši, da pl. Fedrigotti je od Njeg. Veličanstva cesarja imenovani glavarja namestnik in po takem opravičeni zbor predsednik. Na to zahteva poslanec Giovanelli spolnovanje deželne postave; ustavoverna laška stranka pa reče, da stori obljubo. Potem je začel glavarja namestnik obljubo sprejemati od laške stranke, Giovanelli in družniki njegovi pa protestujejo zoper to in predlagajo, naj se zborovanje odloži. Večina zborova je sprejela ta predlog. Kaj bode naprej, nam danes še ni znano.

Zabavno berilo.

Angora.

Zgodovinski-romantičen obraz.

2.

(Dalje.)

Derviš stoji na pragu in strmí, ali ne zato, ker se toliko milostnih mičnosti kaže njegovemu oku, katero je že davno odmrlo takovim čaralnostim, srce pa mu je, ker je pridno čital sure *) v alkoranu, okamenelo, da je podobno Tebriskemu **) tlaku po Bruskih mečitah, — tlaku, na katerem je že mnogo potov spal; ali ker vidi te mičnosti očite, da-si jih jasno prepoveduje prorok, napaja ga to sè žalostjo, sveto je razsrjen, vstekel.

„Allah-il-Allah!“ — huduje se z grmečim glasom, z desnico pa maha po zraku, ni mu na mari to, ker je edina njegova plahta zmuznila se mu z ramen, ter polunag stoji pred svetlo družbo in svojo jezo oznanja: „a to bi bila padišahu, prorokovemu namestniku stolnica, v kateri alkoranove zapovedi teptajo z nogami in žensko obličje nesramožljivo odkriva se vpričo tujih oči?! — To je gehena (pekel), v kateri trpé tisti, ki je zavrglo jih Allahovo obličje, to je proketo pokolenje, vredno svoje zavrženosti, svoje pogube!“

Umolknilo je Zulmino petje, njene plunke strune so zajechale, kakor bi bil vihar sè svojim žvižgom puhnil vá-nje; Zulma pri padišahovih nogah oplašena svoje obličje skriva na divanu, utihnilo je milostno šepetanje, zginili so milostni nasmehi z obrazov, ugasnili so koprneči pogledi, nevoljno, pa tudi grozno emiri pogledujejo motilca svojega razkošja, — razsrjenca, ki kakor kaka senjarska podoba, kakor kaka osvetljiva prikazen stoji na pragu in grozi se; poznajo ga, povest o njem, da je prorokov ljubljenec, svet mož, — ta jim brani, da ne smejo očito pokazati svoje nevolje; a da bi se ga lotili, tega bi se ne upal nihče v vsej carevini, rajši bi vsak dal svoje življenje!

Le Bajazet je hladen, vesel, na smeh se drži in gleda derviša. „Nu, Abdallah!“ — spregovoril je, nasmijal se in pokimal dervišu, „ali se ti je že prignjusil post? — ali ti je kameneni tlak vendar že ožulil tiste stare kosti?! — stopi bliže, vdeleži se naših radosti,

*) Sure so oddelki ali poglavja v koranu, v verski knjigi, katero je spisal prorok Mohamed sam.

**) Tebris je mesto pri jezeru Urmiji v sedanji Perziji. Na vshodnem bregu tega jezera je nekoliko znamenitih močvirij, njih voda se zmirom gostí in prominja v krasen, prozoren kamen, kateremu je ime „Tebriski mramor“; ta kamen je največa krasota po Azijskih stanoviščih.

zopet se bodeš pomladil, preveriš se, da v prorokovem raji ne bodeš vžival večega razkošja.“

Derviš je onemel vsled teh zasmehljivih besed, le roko je stresnil v zraku. „Zasmehovavec, propadel si pogubi“ — godrnjal je — „ali bog je bog, a Mohamed je njegov prorok“ — besedoval je zopet mirnejše, — „to je tako resnično, kakor gotovo tebe, nevrednega prorokovega namestnika, zadene njegova kazen. Sultan!“ — vskriknil je s povzdignjenim glasom — „a spomin se na Sivas — in kde je tvoj sin Džehangir?“ —

„V raji je, Abdallah!“ — odgovoril je Bajazet hladno in zasmehljivo, kakor popreje — „srečen je, če vživa tako razkošje, kakoršno je Allah vsled svoje usmiljenosti privoščil meni, da ga uživam.“ Stegnil je roko, ovil jo nežnej Zulmi okrog vratu, pritisnil nje glavo na svoje prsi in nagajivo rekel: „Širaska vrtnica, obrni svojih oči zvezdi v Abdallaha, svetega moža!“ — a po teh besedah je z obema rokama Zulmino obličje obrnil v derviša, „naj njih lesek otaja njegovo ledeno srce; zapoj, ti rajska tica, o ljubezni in milosti, naj se njegovo uho napolni sè sladkimi glasi, in naj se preveri, da je že na tem sveti mogoče vživati svetega edena (nebesa) razkošje.“

Štepana Lazarjeviča, ki je bil dervišev prihod probudil ga iz trenutne duševne opilosti, pooblačile so sultanove besede, katere so se mu zdele, da so sramotilne njegovi sestri; zato je vina polno čašo, ki je baš to trenutje držal jo v roci, vrgel ob tla in na pol vstal.

„Prokletstvo naj te zadene, zasmehovavec!“ — vskriknil je derviš, vsled same vteklosti je bil skoro v nesvesti si — „prorokove zakone teptaš z nogama, vzeti bode Allah carstvo in žalostno bodo poginili tvojih samopašnosti deležniki. Allah je edin bog, Mohamed pa njegov prorok!“ — zakričal je, dvignil desnico in z njo nagrozil se sultanu, pa njegovim vezirjem in emirom, a naposled je obrnil se, ter hotel oditi.

Pa emiri so mu zaskočili pot. „Prekliči svoje besede, nesrečnež!“ — kričali so vsteklo — „sramoto si brusil v brado padišahu, prorokovemu namestniku, ti pes! a nas si preklinjal, slepar! prekliči svojo grožnjo, če ne, ne obvaruje te budalost naših jataganov!“ — napretili so mu — in deset rok je seglo po njem.

Derviš je hladno stal sredi njih, zasmeh se mu je zibal po obrazi, hudih oči je pogledaval drzoviteže, ki se niso bali, ter so grozili se mu, roke stegnili po njem, po svetem možu, čegar stopinje poljublja narod, in sam čudi se tolikej smelosti, a čudovito je to, ker se ne zgodi nikakoršno čudo njemu na pomoč, da ne vsahnó te po njem stegnjene roke, ali da emirom ne okamené grozovita telesa.

„Nikar ga ne motite, svetega moža!“ — brani sultan in glasno smeje se — „ne hudujte se, ker je srce okoščelo mu in kri posušila se na solnci, največ je sam kriv, da njegovo čutje ne gorí razkošju tega sveta, edina radost mu je v cunje zavita svetost; voščite njemu srečo, narodu pa njegovo molitvo.“

Emiri, zmóčeni vsled vinskega pitja in milostnih pogledov, tlesknili so radostno zasmehujočim sultanovim besedam, razstopili so se na dve strani, da je derviš lahko šel po sredi med njimi, in nizko so se mu priklanjali. „Allah te poblagoslovi, sveti mož!“ — zasmehovali so ga.

„Pomnoži naj tvojega života dneve do tisoč let!“ — nasmijal se mu je drugi.

„Naj se množi tvoja svetost, množé tvojega plašča cunje!“ — zbodel ga je tretji.

„Osvobodí vsaj mene svojega prokletsva“ — poprosil ga je zasmehljivo četrti; „pa ti iz Samarkanda *)

*) Samarkand — glavno Timurjevo gnezdo v Mongolskejš.